

BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QUVCHILARNI KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISH

Vohidova Muhayyo Nuriddin qizi,
Kosonsoy tumani MMTB ga qarashli
31-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi

ANNOTATSIYA

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida o'qituvchi kadrlarning kreativligini rivojlantirishga bo'lgan ijtimoiy buyurtma, bu borada olib borilayotgan ilmiy pedagogik izlanishlar haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: *boshlang'ich sinf, kreativ, kerativlik, rivojlanish*

XXI asrga kelib O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasida ham ushbu termin ishlatila boshladi. Ayniqsa, pedagogika fanining alohida va yosh tarmog'i sifatida shakllanib boshlagan Innovatsion pedagogikada Ushbu terminga bod-bod duch kelmoqdamiz. **R.A.Mavlanova** o'zining «**Boshlang'ich ta'limda pedagogika, innovatsiya, integratsiya**» nomli o'quv qo'llanmasida kreativlikning o'zi nima, uning shakllanishi masalalariga alohida to'xtalib o'tgan. Qo'llanmada kreativlik tushunchasining mazmuni va mohiyati chuqur tahlil etilgan. Ammo kreativlik masalasining ilmiy-nazariy, ilmiy-pedagogik jihatlari maxsus ilmiy tatqiqot ob'ekti sifatida tatqiq etilmagan. Bugungi kundagi zamonaviy uzluksiz ta'lim tizimi kreativ yondoshuvni talab etadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim – bu har bir bolaning hayotida chuqur iz qoldiruvchi ta'lim turidan biri bo'lib, ta'limning bu bosqichida pedagog o'qituvchilarga katta mas'uliyat yuklatiladi. Ya'ni boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativlik faoliyati hali maxsus o'rganishni talab etmoqda. Ko'plab ilmiy adabiyotlarning tahlili shuni ko'rsatadiki, kreativlik tushunachiga nisbatan bir-biriga zid bo'lgan quyidagi turli xil qarashlar majud. Bular:

1. Kreativlik – bu insonning butun hayoti davomidagi sifatleri majmuidir.
2. Kreativlik – bu insonning o'ziga topshirilgan muayyan topshiriq va vazifalarni bajarish usulidir.
3. Kreativlik – bu intellekt (aql) ning mahsulidir.
4. Kreativlik – bu insonga xudo tomonidan berilgan qobiliyat, kashfiyotlardir.

5. Kreativlik – bu ijodiy faoliyatdir.

6. Kreativlik – bu ijodkor insonlarning ma`naviy-axloqiy va ijtimoiy adaptatsiyalanishidir.

7. Kreativlik – bu madaniyat bilan uzviy bog`liq bo`lgan kategoriyadir.

Pedagog olimi R.A.Mavlanova an`anaviy psixologiya va pedagogikada kreativlikka shaxs kategoriyasi sifatida qaralishini, uni talqin qilish, aniqlash borasida bahslar yuritilganligi haqida quyidagicha fikr bildirganlar:

- kreativlik tafakkur sifatida (J.Gilford, Y.K.Tixomirov) yoki intellektual faollik sifatida (D.B.Bogolevskaya, L.B.Yermolayeva-Tomina),

- yoki shaxs sifatlarining integratsiyalashuvi (Y.A.Ponomarev va boshqalar).

Kreativlikni o`rganishda amalga oshirilgan nazariy tahlil uni kasbiy anrogogikada qo`llashning umumiy qonuniyatlari va o`ziga xosligini aniqlash imkonini beradi (V.M.Morozov). Biz kreativlikning tizimlilik tuzilishidan kelib chiqib, unga shaxsning o`ta intellektual-evristik jihati sifatida emas, balki shaxsni qadrllovchi, tabaqalashtirilgan ta`lim sifatida qaraymiz.

Kreativlik- shaxsni rivojlantiruvchi kategoriya sifatida inson ma`naviyatining ajralmas qismi bo`lib, shaxsni o`z-o`zini rivojlantirish omili, shaxsiy jonbozlikning asosi, shaxs ega bo`lgan bilimlarning ko`p qirrali ekanligida emas, balki yangi g`oyalarga intilishda va o`rnatilgan stereotiplarni yangilik yaratish jarayonini isloh qilish va o`zgartirishda, hayotiy muammolarni yechish jarayonida kutilmagan va noodatiy qarorlar chiqarishda namoyon bo`ladi. Kreativlik bevosita innovatsiyalar bilan bog`liq jarayondir. Negaki o`qituvchining kreativlik faoliyat yuritishi uchun, u albatta o`zining sohasidagi eng so`nggi yangiliklardan, shu bilan bir qatorda butun jamiyatdagi voqea va hodisalardan boxabar bo`lishi, innovatsion yangiliklarni o`z faoliyatida o`rinli foydalana olishi lozim. Demak, boshlang`ich sinf o`qituvchisi har qanday vaziyat, har qanday jarayon va har qanday paytda eng samarali yo`lni izlab topishi va uni amaliyotga joriy qilish orqali dars jarayonini samarali tashkil etishi, boshlang`ich sinf o`quvchilari ongiga tez, tushunarli, qulay, oson va samarali tarzda yetkazib berishi ham kreativlikning bir ko`rinishi deyish mumkin. O`qituvchining kreativligi, ushbu kreativlikning mohiyatini beruvchi ijodkorlik ustuvor xarakterga egadir. Bu esa bizning maqolamiz ob`ekti bo`lgan

o`qituvchining kreativlik faoliyatining naqadar muhimligidan dalolat beradi. Yuqoridagi pedagog olimlar, ayniqsa olima **R.A.Mavlanova** tomonidan olib borilgan tatqiqotlar bilan tanishar ekanmiz, ularning barchasini umumlashtirgan holda **biz quyidagi fikrlarni e`tirof etmoqchimiz:**

1. Kreativlik o`qituvchilarni innovatorlikka undovchi pedagogik kategoriya hisoblanadi.

2. Kreativlik o`qituvchining kasbiy va shaxsiy sifatining integratsiyasidir. Chunki tabiatan qiziquvchan, intiluvchan bo`lmas ekan, o`qituvchi hech qachon ijodkorlikni namoyon eta olmaydi.

3. Kreativlik o`qituvchilarda o`z-o`zidan paydo bo`ladigan sifat emas, u o`qituvchining yangiliklarga intilishi, yangiliklarni o`zlashtirish va o`zining pedagogik faoliyatida qo`llay olish jarayonlarida duch keladigan qiyinchiliklarni yenga olishi, innovatsion yangiliklarni o`z faoliyatida faol, ijodkorona foydalana olish va o`z mualliflik g`oyalariga, echimlarni (evristik) topa olishi bilan bog`liqdir.

4. O`qituvchining kreativligining shakllanishi «ehtiyotlar, yo`nalishlar va «Men» kontseptsiya»laridan kelib chiqadi. O`qituvchining kreativlik faoliyati pedagogik faoliyatning barcha turlarida namoyon bo`lishi davr talabidir. O`qituvchining kreativlik faoliyati, avvalo, pedagogik mahorat bilan bog`liq degan xulosaga kelishimiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyot va internet saytlar ro`yxati

1. Baqoyev, Navroziyon (2023). O`ZBEK TILIDAGI “QO`L” SO`ZI VA U QATNASHGAN IBORALAR SEMANTIKASI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3 (2), 414-417.

2. Bakoev, N., & Abdumutalova, M. (2023). YAPON TILIDAGI KANSAI SHEVASI VA O`ZIGA XOSLIGI. Interpretation and researches, 1(17).

3. Bakoev, N., & Yuldasheva, S. (2023). YAPONIYA TA`LIM TIZIMI. Interpretation and researches, 1(17).

4. Bakoev, N., & Ravshanov, S. (2023). YAPON TILIDAGI IYEROGLIFLAR. Educational Research in Universal Sciences, 2(16), 84-87.

5. Bakoev, N., & Sheraliyeva, F. (2023). YAPONIYA TURIZM SOHASI VA RIVOJLANISHI. Interpretation and researches, 1(18).
6. Bakoev, N. (2024). ONE OF MODERN LANGUAGE TEACHING METHODS IS TASK-BASED LANGUAGE TEACHING (TBLT) DISADVANTAGES AND ITS SOLUTIONS. Educational Research in Universal Sciences, 3(4 SPECIAL), 53–57. Retrieved from
7. Шарофиддинов, М. М. (2016). Из истории железной дороги Бухары. Молодой ученый, (9), 962-964.
8. Vokhobjonovna, K. S. (2023). PECULIARITIES OF PEDAGOGICAL VIEWS IN THE WORKS OF ISHAQ KHAN IBRAT. EPRA International Journal of Research and Development (IJRD), 8(11), 156-159.
9. Vokhobzhonovna, X. S. (2023). THE EVOLUTION OF THE CONCEPT OF ACADEMIC FREEDOM IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 3(12), 365-370.
10. Абдухолиқова, Н. А. (2022). ЖАМИЯТ АХБОРОТЛАШУВИНИНГ ИЖОБИЙ САЛБИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ. Conferencea, 125-129.
11. Абдурасулова, У. (2020). О‘QUVCHILARDA MORFOLOGIK KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH. ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ, (SI-2№ 1).
12. Abdurasulova, U. S. (2019). INNOVATIONAL APPROACH TO IMPROVE MORPHOLOGICAL COMPETENCE. Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology, 1(7), 266-270.
13. Mamasodikova, M. (2022). THE CATEGORY OF APPRAISAL IN RUSSIAN ROCK POETRY. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(6), 130-133.
14. Мамасодикова, М. Ж. (2024). РУССКАЯ РОК-ПОЭЗИЯ КАК ЛИТЕРАТУРНОЕ И ЛИНГВОПОЭТИЧЕСКОЕ ЯВЛЕНИЕ. World of Scientific news in Science, 2(1), 403-412.
15. Sobirova Nasiba Avazovna Ta’lim jarayonini raqamlashtirishning metodologik asoslari. “Interpretation and researches”/ vol.1, 2023, p. 274-277

16. Собирова, Н. А. (2024). ЦИФРОВИЗАЦИЯ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА. Educational Research in Universal Sciences, 3(4 SPECIAL), 58–62
17. Собирова, Н. (2024). ОПАСНОСТИ КОТОРЫЕ ТАЯТСЯ В ИНТЕРНЕТЕ. Interpretation and researches, 2(24).